جىھاد چەشمىلىرى

■ 3- ئاينىك 31- كۈنى ئەشباباب تەشكىلاتى مۇجاھىدلىرى سومالى پايتەختى مۇقدىشۇنىڭ خەمراۋىنى رايوندا مەھمۇد تىسملىك بىر نەپەر ھۆكۈمەت ئەمەلدارىنى ئۆلتۈرگەن.

■ 4- ئاينىك 2- كۈنى ئافغانىستاننىڭ قۇندۇز ۋىلايىتى داشارچى رايۇندىكى مەدرىسە قارىيلىق پۈتتۈرۈش مۇراسىمى ئۆتكۈزۈلۈۋاتقاندا، بۇ ئورۇننى ئامېرىكا ئارمىيىسى بومباردىمان قىلىپ، مەدرىستىكى قارىيلار، ئاتا-ئانىلار ۋە بۇ مۇراسىمغا قاتناشقۇچى بىگۈناھ خەلق بولۇپ جەمئىي 150 نەپەر كىشىنى شەھىد قىلغان ۋە يارىلاندۇرغان.

■ 4- ئاينىك 2- كۈنى ئافغانىستان ئىسلام ئىمارىتى مۇجاھىدلىرى ئافغانىستاننىڭ پاكتىيا ۋىلايىتى جانىخىل رايوندا مۇرتەد ئارمىيىنىڭ داۋۇت ئىسملىك بىر نەپەر ئىستىخبارات مەسئۇلىنى قوغدىغۇچىلىرى بىلەن بىللە ئۆلتۈرگەن.

■ 4- ئاينىك 3- كۈنى ئافغانىستاننىڭ روزگان ۋىلايىتى جانارتو رايوندا مۇرتەد ئارمىيە ئىچىدىكى 40 نەپەر ئەسكەر ئافغانىستان ئىسلام ئىمارىتى مۇجاھىدلىرى سىپىگە قېتىملىپ ئۆزلىرىنىڭ ھەققە قايتقانلىقىنى بىلدۈرگەن.

■ 4- ئاينىك 4- كۈنى ھەيئەتۇ تەھرىر شام مۇجاھىدلىرى سۇرىيىنىڭ ھاما ۋىلايىتىنىڭ جەنۇبىغا جايلاشقان تەخسىس بېرىسىدىكى بەششار ئەسەد ئەسكەرلىرىنىڭ نۇقتىلىرىغا قارىتا ئىنغماس ئەمەلىيىتى ئېلىپ بېرىپ، ئەسەد ئەسكەرلىردىن بىر قانچىنى ئۆلتۈرۈپ، بۇ يەردىن ساق-سالامەت چېكىنىپ چىققان.

■ 4- ئاينىك 4- كۈنى يەمەن ئەلقائىدە مۇجاھىدلىرى يەمەننىڭ ھەزرىمەۋت ۋىلايىتى خەجەر رايوندا تاجاۋۇزچى بىرلەشمە قوشۇننىڭ نۇقتىلىرىغا قارىتا ھۇجۇم ئەمەلىيىتى ئېلىپ بېرىپ، مۇرتەد ئارمىيە ئەسكەرلىرىدىن 10 نەپىرنى ئۆلتۈرۈپ، 4 نەپىرىنى يارىلاندۇرغان ھەمدە كۆپلىگەن مىقدارىدا قورال-يارىق ۋە ئوق-دورىلارنى غەنىيمەت ئالغان.

■4- ئاينىك5- كۈنى ئافغانىستان ئىسلام ئىمارىتى مۇجاھىدلىرى ئافغانىستاننىڭ پاكتىيا ۋىلايىتى گاردىس شەھىرىنىڭ شەھەر باشلىقى مەسلىھەتچىسىنى ئىنىسى بىلەن بىللە جەھەننەمگە ئۆزۈتقان.

■ 4- ئاينىك 5- كۈنى ئامېرىكىنىڭ نىۋادا شتاتى نېلىس ھاۋا ئارمىيە بازىسىدا F-16 تىپلىق بىر دانە كۈرەشچى ئايروپىلان مەشىق جەريانىدا چۈشۈپ كەتكەن.

■ 4- ئاينىك 6- كۈنى ھەيئەتۇ تەھرىر شام ئالاھىدە قىسىم مۇجاھىدلىرى ھاما ۋىلايىتىنىڭ تەھسىس بېرىسىدىكى بەششار ئەسەد ئارمىيىسىنىڭ نۇقتىلىرىغا قارىتا ھۇجۇم ئەمەلىيىتى ئېلىپ بارغان، نەتىجىدە بىر قانچە نەپەر ئەسەد ئەسكەرلىرىنى ئۆلتۈرگەن ۋە يارىلاندۇرغان. ئۇندىن باشقا يەنە بىر دانە تراكسىتى ۋەيران قىلغان.

■ 4- ئاينىك 6- كۈنى ئەشباباب تەشكىلاتى مۇجاھىدلىرى سومالىنىڭ پايتەختى مۇقدىشۇدىكى مۇرتەد ئارمىيىنىڭ ئىككى دانە بىخەتەرلىك تەكشۈرۈش پونكتىغا قارىتا مىنا ئەمەلىيىتى ئېلىپ بېرىپ 18 نەپەردىن ئارتۇق ھۆكۈمەت ئەسكەرنى ئۆلتۈرگەن.

■ 4- ئاينىك 6- كۈنى يەمەن ئەلقائىدە مۇجاھىدلىرى يەمەننىڭ بەيدا شەھىرىدىن مەكراس شەھىرىگە قاراپ ماڭغان تاجاۋۇزچى ھوسى ئەسكەرلىرىنىڭ ماشىنىسىغا قارىتا مىنا ئەمەلىيىتى ئېلىپ بېرىپ 10 نەچچە نەپەر ھوسى ئەسكەرلىرىنى ئۆلتۈرگەن ۋە يارىلاندۇرغان.

■4- ئاينىك7- كۈنى ئافغانىستان ئىسلام ئىمارىتى مۇجاھىدلىرى ئافغانىستاننىڭ جالالئاباد شەھىرىدە مۇھىم بىر نەپەر ئىستىخبارات مەسئۇلىنى قوغدىغۇچىسى بىلەن بىللە جەھەننەمگە ئۆزۈتقان.

■ 4- ئاينىك 7- كۈنى ئەشباباب تەشكىلاتى مۇجاھىدلىرى سومالىنىڭ پايتەختى مۇقدىشۇ ئەترابىدا ئىلشا رايوننىڭ ئىستىخبارات مەسئۇلىنى قوغدىغۇچىسى بىلەن بىللە ئۆلتۈرگەن، ئۆلارنىڭ ماشىنىسىنى ۋە قورال-يارالىرىنى غەنىيمەت ئالغان.

■ 4- ئاينىك 8- كۈنى ئامېرىكىنىڭ «EMC» شىركىتى سەئۇدى ئەرەبىستاننىڭ پايتەختى رىياۋتا تۇنجى كىنوخانىنى ئېشقا كىرىشتۈرمەكچى. بۇ كىنوخانا 1980- يىللىدىن بۇيانقى تۇنجى ئېچىلغان كىنوخانا بولۇپ، سەئۇدى ئەرەبىستان دۆلىتىنىڭ ئىلان قىلىشچە، 2030- يىلغىچە بولغان ئارىلىقتا سەئۇدى ئەرەبىستانىدا 350 كە يېقىن كىنوخانىنى قۇرماقچى ئىكەنلىكىنى بىلدۈرگەن.

■4- ئاينىك8- كۈنى ئافغانىستان ئىسلام ئىمارىتى مۇجاھىدلىرى ئافغانىستاننىڭ غەزنى ۋىلايىتىنىڭ ۋىلايەت مەركىزىدە مۇرتەد ئارمىيىنىڭ بىر بىخەتەرلىك تەكشۈرۈش پونكتىغا قارىتا ھۇجۇم ئەمەلىيىتى ئېلىپ بېرىپ، 3 نەپەر ئەسكەرنى ئۆلتۈرۈپ 1 دانە ئەسكەرىي ماشىنىنى ۋەيران قىلغان ۋە بۇ پونكتىنى مۇكەممەل ۋەتەنۋە قىلغان.

■ 4- ئاينىك 10- كۈنى تاجاۋۇزچى ئامېرىكا ئارمىيىسى، كېنىيە ئارمىيىسى ۋە سومالى ئارمىيىسى بىرلىكتە كىسمايو شەھىرىنىڭ ئەترابىدىكى مۇجاھىدلارنىڭ نۇقتىلىرىغا قارىتا ئىلگىرىلەشكە ئۇرۇنغان. الله نىڭ نۇسرەت بېرىشى بىلەن مۇجاھىدلار بۇ تاجاۋۇزچىلارنىڭ 2 دانە ئەسكەرىي ماشىنىسىنى ۋەيران قىلغان ۋە ئۆلۈرغا نۇرغۇنلىغان ئىقتىسادىي زىيانلارنى سېلىپ بۇ كۆرەڭگىلىگەن شەيتان قوشۇنلىرىنى خار ھالەتتە ئارقىغا چېكىندۈرگەن.

■ 4- ئاينىك 10- كۈنى ختايىنىڭ شەنشى ئۆلكىسى جىيەن ناھىيىسىدە 5 تونىنىدىن ئارتۇق پارتلىغۇچى مادىدا توشۇغان بىر دانە يۈك ئاپتومۇبىلى ئامەلۇم سەۋەبلەر تۈپەيلىدىن پارتلاپ كەتكەن. پارتلاشتا 7 نەپەر ختاي ئۆلگەن ۋە 13 ختاي يارىلانغان.

■ 4- ئاينىك 11- كۈنى ئافغانىستان ئىسلام ئىمارىتى مۇجاھىدلىرى ئافغانىستاننىڭ مەيدان ۋارداك ۋىلايىتىدىكى مۇرتەد ئارمىيىنىڭ بىر ئەسكىرىي بازىسىغا قارىتا پىدائىيلىق ئەمەلىيىتى ئېلىپ بارغان، نەتىجىدە 10 نەچچە نەپەر مۇرتەد ئارمىيە ئەسكەرنى ئۆلتۈرگەن ۋە يارىلاندۇرغان.

■ 4- ئاينىك 11- كۈنى روسىيىنىڭ ھابارھوسك شەھىرىدە بىر دانە تىكتۇچار ئايروپىلان ھەربىي مەشىق ئېلىپ بېرىۋاتقاندا چۈشۈپ كەتكەن، نەتىجىدە تىكتۇچار ئېچىدىكى 6 نەپەر ئەسكەر جەھەننەمگە ئۆزۈغان.

■ 4- ئاينىك 11- كۈنى ئالجىرىيىدە بىر دانە ھەربىي ئايروپىلان چۈشۈپ كېتىپ، ئايروپىلان ئېچىدىكى 257 نەپەر ئەسكەر ئۆلگەن.

■ 4- ئاينىك 12- كۈنى ئافغانىستان ئىسلام ئىمارىتى مۇجاھىدلىرى ئافغانىستاننىڭ بادغىس ۋىلايىتى جۇنۇب رايوندا مۇرتەد ئارمىيىنىڭ بىر نەپەر ئەسكىرىي مەسئۇلىنى قوغدىغۇچىسى بىلەن بىللە جەھەننەمگە ئۆزۈتقان.

ئەرەب تىلى ئۆگىنىمەن

سۆزلۈكلەر		جۈملىلەر
إِلَى	غا، قا، گە، كە	ذَهَبَ أَبِي إِلَى الْكَاشِغَرِ — دادام قەشقەرگە كەتتى
عَلَى	ئۈستىدە، ئۈستىگە، ئۈستى	اللهُ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ — ئاللاھ ئەرش ئۈستىدە قارار ئالدى
لَدَى	يېنىدا	أَكَلْنَا الطَّعَامَ لَدَى الْبَابِ — بىز ئىشىكنىڭ يېنىدا تاماق يىدۇق
مَعَ	بىلەن، بىللە	إِنَّ اللهَ مَعَنَا دَائِمًا — ئاللاھ دائىم بىز بىلەن بىللە
مَكَانٌ	يەر، جاي	رَحَلَ مِنْ هَذَا الْمَكَانِ إِلَى مَكَانٍ آخَرَ — ئۇ بۇ جايدىن باشقا جايغا كۆچتى
أَمْكِنَةٌ	يەرلەر، جايلار	ذَهَبُوا إِلَى أَمْكِنَةٍ أُخْرَى — ئۇلار باشقا جايلارغا كەتتى
مِثْلٌ	ئوخشاش	لَيْسَ عَالِمٌ مِثْلَ هَذَا الرَّجُلِ إِلَّا قَلِيلٌ — ئۇ كىشىگە ئوخشاش ئالىملار ئاز
آخَرُ	باشقا، يەنە بىرى	نَاوِلْنِي كِتَابًا آخَرَ — ماڭا باشقا كىتابنى ئېلىپ بېرىڭ
سَكَنَ	ئولتۇراقلاشتى، ئولتۇردى	سَكَنَ خَارِجَ الْمَدِينَةِ — ئۇ شەھەر سىرتىدا ئولتۇراقلاشتى
رَحَلَ	كۆچتى	رَحَلَ مَعَ أَبِيهِ إِلَى مَكَانٍ آخَرَ — ئۇ تاتىسى بىلەن باشقا جايغا كۆچتى
ذَهَبَ	باردى، كەتتى	يَذْهَبُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ إِلَى الْمَدْرَسَةِ — ئابدۇراھمان مەدرىسكە كەتتى
رَجَعَ	قايتتى	رَجَعَ أَحْمَدُ مِنَ السُّوقِ إِلَى الْبَيْتِ — ئەھمەد بازاردىن ئۆيگە قايتتى

سەبىلەر سەھىپىسى

تۆۋەندىكى تېپىشماقلارنى قېنى كىم تېز ۋە توغرا تاپالايدۇ؟

1. ئۈستىدە بار قاتمۇقات تونى، كىم سالدۇرسا يىغلىتار ئۇنى. ئۇ نېمە؟
2. يۇڭلۇقتىن يۇڭسىز چىقار، ئۇلۇكتىن تىرىك چىقار. ئۇ نېمە؟
3. تۆۋەندىكى شېئىرنى تېپىشماقنى تېپىپ بېقىڭ:

بىر توپ دەرەخ، ئون ئىككى شاخ،
ھەر شىخىدا ئوتتىز ياپراق.
ھەر ياپراقنىڭ بىر يوزى قارا، بىر يوزى ئاق،
قېنى ئوبدان ئويلاپ تېپىپ باق.

ئالدىنقى ساندىكى تېپىشماقلارنىڭ جاۋابى:

1. كىمە.
2. توك چېنەك.
3. ئېلېكتر چىراغ.

ئائىلىدىكى رېتسېپلار

لىمون پارچىسىنى كۆپىنچە كىشىلەر چايغا دەملەپ ئىچىشكە ئامراق. لىمونىنىڭ ئۇنىڭدىن باشقا يەنە نۇرغۇن ئىشلىتىش ئۇسۇللىرى بار. بۇلارنى بىلەمسىز؟

1. مىكرو دولقۇنلۇق ئوچاق تازىلاش

لىمون پارچىسىنى ئىلمان سۇغا سېلىپ مىكرو دولقۇنلۇق ئوچاقتا ئۇچ مىنۇت قىزىتقاندىن كېيىن بەش مىنۇت قويۇپ، سۇ سەل سوۋۇغاندىن كېيىن ئاشخانىدا ئىشلىتىلدىغان قەغەز سۈرتكۈچ بىلەن ئوچاق ئىچىنى سۈرتكەنىدە پاكىز سۈرتكىلى بولىدۇ (إن شاء الله).

2. ئەمەبەلنى تازىلاش

سەي توغرايدىغان ۋە گۈش توغرىشقا ئىشلىتىلىدىغان ئەمەبەل كۈندە دېگۈدەك ئىشلىتىلىدۇ. ئەمەبەل ئۈستىدىكى بەزى قالدۇقلارنى پاكىز چىقىرالمىغاندا، ئاۋۋال ئەمەبەل يۈزىگە بىر قەۋەت تۇز چېچىۋېتىپ ئاندىن بىر تال لىمونىنى ئىككى پارچە قىلىپ يالپاقلىغاندىن كېيىن لىمون پارچىسى بىلەن سۈرتكەنىدە پاكىز بولىدۇ (إن شاء الله).

3. سۇ جۈمكىنى تازلاش

سۇ جۈمكىنى تولا ئىشلىتىش جەريانىدا جۈمەكنىڭ سىرتقى قەۋتىگە ھەرخىل نەرسىلەر يېپىشۇالىدۇ. ئۇنى لىمون پارچىسى بىلەن سۈرتكەنىدە پاكىز چىقىدۇ (إن شاء الله).

4. توڭلاتقۇدىكى غەيرى پۇراقنى يوقىتىدۇ

ئازراق ياختىنى يۇمىلاق قىلىپ تەخسە ئۈستىگە نەچچە تال قويۇپ، ئاندىن بىر تال لىمونىنى سىقىپ سۈيى بىلەن ھۆل قىلىپ توڭلاتقۇ ئىچىگە قويۇپ قويغاندا توڭلاتقۇدىكى غەيرى پۇراقلارنى يوقىتىدۇ (إن شاء الله).

5. چاي چەينەكنى تازلاش

چاي چەينەكنى ئىشلىتىۋەرگەنىدە چەينەك دىۋارىدا سۇ دۇغلىرى قېلىپ قالىدۇ. بۇ ۋاقىتتا چەينەككە نەچچە پارچە لىمونىنى سېلىپ سۇ بىلەن قاينىتىۋەتكەنىدە سۇ دۇغلىرى پاكىز چىقىپ كېتىدۇ (إن شاء الله).

6. ئاشخانا بۇيۇملىرىنى يۇيۇش

تۇمۇردىن ياسالغان ئاشخانا بويۇملىرىدىكى ھەرخىل قالدۇقلارنى پاكىز يۇيالمىغاندا، لىمون سۈيى بىلەن يۇسا پاكىز چىقىدۇ (إن شاء الله).

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ئىسلام ئاۋازى

44- سان

(قوش ھەپتىلىك گېزىت)

بۇلاقتىن تامچە

الله تەعالى مۇنداق دەيدۇ: ﴿مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكُونَ لَهُ أَسْرَى حَتَّى يُثْخِنَ فِي الْأَرْضِ تُرِيدُونَ عَرَضَ الدُّنْيَا وَاللَّهُ يُرِيدُ الْآخِرَةَ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۞ لَوْلَا كِتَابٌ مِنَ اللَّهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِيمَا أَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۞ فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۞﴾.

ئايەتنىڭ تەرجىمىسى

«يەيغەمبەرگە زېمىنداردىن ئوشمەننى كۆپەرەك ئۆلتۈرمەي تۇرۇپ (يەنى مۇشۇرىكلىكنىڭ ھەيۋىسىنى يوقىتىپ، ئىسلامغا قۇۋۋەت بەرمەي تۇرۇپ)، ئەسىرلەردىن فىدىيە ئېلىش لايىق ئەمەس ئىدى».

دەل شۇنىڭ ئۈچۈن، تۇنىجى ئۇرۇش ئەسىرلىرىنى تۇتلەم ئېلىپ قويۇپ بەرگەن مۇسۇلمانلارغا قۇرئان دارتىملاپ مۇنداق دەيدۇ: «ئى مۇئمىنلەر! سىلەر (فىدىيە ئېلىش بىلەن) دۇنيا مەنپەئەتىنى كۆزلەيسىلەر»...

يەنى سىلەر ئۇلارنى ئۆلتۈرۈشۈنىڭ ئورنىغا ئۇلارنى ئەسىر ئالدىڭلار ۋە ئۇلارنى تۇتلەم ئېلىپ قويۇپ بەردىڭلار.

«الله سىلەرگە ئاخىرەتنى (يەنى ئاخىرەتنىڭ ساۋابىنى) كۆزلەيدۇ»...

يەنى مۇسۇلمانلار الله كۆزلىگەننى كۆزلىشى ۋاجىب چۈنكى بۇ ئەڭ ئەۋزەل ۋە مەڭگۈلۈكتۇر. ئاخىرەت بولسا دۇنيا مەنپەئەتىنى كۆزلەشتىن ئادا-جۇدا بولۇشنى تەقەززا قىلىدۇ. «الله غالىبتۇر، ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر»... («فِي ظِلَالِ القُرآن»دىن ئېلىندى).

ئايەتتىن ئېلىنغان پايدىلار

بىرىنچى، دۇشمەن مۇسۇلمانلاردىن كۆچلۈك ۋاقىتتا ئەسىرلەرنى ئۆلتۈرمەستىن تۇتلەم ئېلىپ قويۇپ بېرىش ياكى ئېھسان يۈزىسىدىن قويۇپ بېرىشنىڭ دۇرۇس ئىشلەمىگەنلىكى ئەمما كاپىرلارنىڭ قولىدا مۇسۇلمان ئەسىر بار بولسا، ئەسىر ئالماشتۇرۇپ كاپىر ئەسىرلەرنى قويۇپ بەرسە دۇرۇس بولىدىغانلىقى.

ئىككىنچى، دۇنيا ئەرزىمەس نەرسە بولغانلىقى ئۈچۈن ئۇنىڭغا قىزىقماسلىق، ئاخىرەتنىڭ ئەجىر-ساۋابى كاتتا بولغانلىقى ئۈچۈن ئۇنىڭغا قىزىقىشنىڭ لازىملىقى.

ئۈچىنچى، ئەسىرلەرنى بىر تەرەپ قىلىش — پايدا-زىيانىنى دەڭسىگەنگە زىت ئەمەسلىكنى بەلكى زوراۋاش كاپىرلارنى (يەنى ئۇرۇش جىنايەتچىلىرىنى) كۆپلەپ ئۆلتۈرۈپ ئۇلارنىڭ كوچىنى سۇندۇرغانلىرى، ئاندىن زېمىندا رەھمەت ۋە ئادالەت ھۆكۈم سۈرىدىغانلىقى.

«يەيغەمبەرگە زېمىندا دۇشمەننى كۆپەرەك ئۆلتۈرمەي تۇرۇپ (يەنى مۇشۇرىكلىكنىڭ ھەيۋىسىنى يوقىتىپ، ئىسلامغا قۇۋۋەت بەرمەي تۇرۇپ)، ئەسىرلەردىن فىدىيە ئېلىش لايىق ئەمەس ئىدى».

دەل شۇنىڭ ئۈچۈن، تۇنىجى ئۇرۇش ئەسىرلىرىنى تۇتلەم ئېلىپ قويۇپ بەرگەن مۇسۇلمانلارغا قۇرئان دارتىملاپ مۇنداق دەيدۇ: «ئى مۇئمىنلەر! سىلەر (فىدىيە ئېلىش بىلەن) دۇنيا مەنپەئەتىنى كۆزلەيسىلەر»...

يەنى سىلەر ئۇلارنى ئۆلتۈرۈشۈنىڭ ئورنىغا ئۇلارنى ئەسىر ئالدىڭلار ۋە ئۇلارنى تۇتلەم ئېلىپ قويۇپ بەردىڭلار.

«الله سىلەرگە ئاخىرەتنى (يەنى ئاخىرەتنىڭ ساۋابىنى) كۆزلەيدۇ»...

يەنى مۇسۇلمانلار الله كۆزلىگەننى كۆزلىشى ۋاجىب چۈنكى بۇ ئەڭ ئەۋزەل ۋە مەڭگۈلۈكتۇر. ئاخىرەت بولسا دۇنيا مەنپەئەتىنى كۆزلەشتىن ئادا-جۇدا بولۇشنى تەقەززا قىلىدۇ. «الله غالىبتۇر، ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر»... («فِي ظِلَالِ القُرآن»دىن ئېلىندى).

ئايەتتىن ئېلىنغان پايدىلار

بىرىنچى، دۇشمەن مۇسۇلمانلاردىن كۆچلۈك ۋاقىتتا ئەسىرلەرنى ئۆلتۈرمەستىن تۇتلەم ئېلىپ قويۇپ بېرىش ياكى ئېھسان يۈزىسىدىن قويۇپ بېرىشنىڭ دۇرۇس ئىشلەمىگەنلىكى ئەمما كاپىرلارنىڭ قولىدا مۇسۇلمان ئەسىر بار بولسا، ئەسىر ئالماشتۇرۇپ كاپىر ئەسىرلەرنى قويۇپ بەرسە دۇرۇس بولىدىغانلىقى.

ئىككىنچى، دۇنيا ئەرزىمەس نەرسە بولغانلىقى ئۈچۈن ئۇنىڭغا قىزىقماسلىق، ئاخىرەتنىڭ ئەجىر-ساۋابى كاتتا بولغانلىقى ئۈچۈن ئۇنىڭغا قىزىقىشنىڭ لازىملىقى.

ئۈچىنچى، ئەسىرلەرنى بىر تەرەپ قىلىش — پايدا-زىيانىنى دەڭسىگەنگە زىت ئەمەسلىكنى بەلكى زوراۋاش كاپىرلارنى (يەنى ئۇرۇش جىنايەتچىلىرىنى) كۆپلەپ ئۆلتۈرۈپ ئۇلارنىڭ كوچىنى سۇندۇرغانلىرى، ئاندىن زېمىندا رەھمەت ۋە ئادالەت ھۆكۈم سۈرىدىغانلىقى.

تۇتىنچى، دۇشمەن ئەسىرلەرنى كۆپلەپ ئۆلتۈرۈش — رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ رەھمەت پەيغەمبىرى ئىكەنلىكىگە زىت ئەمەسلىكنى بەلكى زوراۋاش كاپىرلارنى (يەنى ئۇرۇش جىنايەتچىلىرىنى) كۆپلەپ ئۆلتۈرۈپ ئۇلارنىڭ كوچىنى سۇندۇرغانلىرى، ئاندىن زېمىندا رەھمەت ۋە ئادالەت ھۆكۈم سۈرىدىغانلىقى.

بۇ خىل رېئال شارائىتلارغا قارىتا مۇنداق دەيدۇ:

ئى ئۇمەر، سەن يەنە «ئى رەببىم، يەر يۈزىدە كاپىرلارنىڭ بىرىنىمۇ قويمىغىن» دەپ دۇئا قىلغان نوھ ئەلەيھىسسالامغا ئوخشايسەن».

رەسۇلۇللاھ ﷺ يەنە مۇنداق دېدى: «سىلەر كەمبەغەل شۇڭا مۇشرىكلاردىن قايسى بىرى ئۆسىرلىكتىن قۇتۇلمەن» دەيدىكەن ياكى تۇتلەم تۇلىشى، ياكى بوينى ئۇزۇلۇشى كېرەك»].

ئىبنى مەسئۇد رضي الله عنه يەنە مۇنداق دەيدۇ: «مەن: «ئى رەسۇلۇللاھ، لېكىن سۇھەيل ئىبنى بەيزا ئىسلامنى تىلالايتتى» دېگەندىم، رەسۇلۇللاھ سۈكۈتتە چۆمدى. مەن ئۇزۇمدىن «ئوستۇمنەگە ئاسماندىن تاش يېغىپ كېتەرمۇ!؟» دەپ شۇ دەرجىدە ئەنسىرىدىمكى، ھېچقاچان شۇ كۈندىكىدەك ئەنسىرەپ باقمىغان ئىدىم. ئارقىدىن رەسۇلۇللاھ ﷺ: «سۇھەيل ئىبنى بەيزا بۇنىڭدىن مۇستەسنا» دېدى. ئاندىن الله تەعالى: «يەيغەمبەرگە زېمىندا دۇشمەننى كۆپەرەك ئۆلتۈرمەي تۇرۇپ (يەنى مۇشۇرىكلىكنىڭ ھەيۋىسىنى يوقىتىپ، ئىسلامغا قۇۋۋەت بەرمەي تۇرۇپ)، ئەسىرلەردىن فىدىيە ئېلىش لايىق ئەمەس ئىدى» دېگەن ئايەتنى نازىل قىلدى».

ھەقىقەتەن بەدرغازىتى مۇسۇلمانلار بىلەن كاپىرلار ئوتتۇرىسىدىكى تۇنجى جاڭ بولۇپ، مۇسۇلمانلارنىڭ سانى ئاز، مۇشرىكلارنىڭ سانى كۆپ ئىدى. مۇشرىكلار ئۆچىدە جاڭ قىلىدىغانلارنىڭ سانىنىڭ ئازلىقى ئۇلارنىڭ شەۋكىتىنى (يەنى قۇۋۋەتتىنى) زەئىپلەشتۈرەتتى، ئۇلارنىڭ تەكەبىبۇرلۇقىنى سۇندۇرالمىتى ۋە ئۇلارنى مۇسۇلمانلارغا قايتا ھۇجۇم قىلالمايدىغان قىلىپ قويماتتى. مۇسۇلمانلار ھەر قانچە كەمبەغەل بولغانلا تەقدىردىمۇ ئەسىرلەردىن ئالغان تۇلەم مانا بۇ نىشاننىڭ ئورنىنى ھەرگىزمۇ ياسالمايدۇ. بۇ يەردە كۆتۈل ۋە قەلبىدە مۇستەھكەم تۇرغۇزۇش نىيەت قىلىنغان يەنە بىر مەنا بار، ئۇ بولسىمۇ ئۇمەر رضي الله عنه كەسكىن ۋە روشەن قىلىپ ئىپادىلىگەن: «ھەتتاكى الله تەعالى قەلبلىرىمىزدە مۇشرىكلارغا نىسبەتەن قىلچىلىك يۈمشاقلىق يوقلۇقىنى بىلسۇن (يەنى يەر يۈزىگە ئاشكارا قىلسۇن)» دېگەن مەنىدۇر...

ئەنە شۇ يۇقىرىقى گەۋدىلىك ئىككى سەۋەب تۈپەيلىدىن (قالغان سەۋەبلەرنى الله ئۆزى ئوبدان بىلگۈچىدۇر) الله تەعالى مۇسۇلمانلارنىڭ بەدىر كۈنىدە مۇشرىك ئەسىرلەردىن تۇلەم ئېلىپ قويۇپ بېرگەنلىكىنى يامان كۆردى. قۇرئان تېكىستىنى دائىم يۈزلىنىپ كېلىۋاتقان بۇ خىل رېئال شارائىتلارغا قارىتا مۇنداق دەيدۇ:

ئۇنىڭدىن باشقا، ئىمام ئەھمەد ۋە تىرمىزى نەقىل قىلغان ھەدىستە ئابدۇللاھ ئىبنى ئەمىشۇد رضي الله عنه مۇنداق دەيدۇ: [بەدىر كۈنى رەسۇلۇللاھ (ساھابىلەرگە قاراپ): «سىلەر ئەسىرلەر ھەققىدە نېمە دەيسىلەر؟» دەپ سورىغاندا، ئەبۇبەكرى رضي الله عنه: «ئى رەسۇلۇللاھ، بۇلار سېنىڭ قەۋمىڭ ۋە سېنىڭ تۇغقانلىرىڭدۇر شۇڭا ئۇلارنى قالدۇرۇپ قويۇپ تەۋبىگە چاقىرساڭ، الله ئۇلارنىڭ تەۋبىسىنى قوبۇل قىلىشى مۇمكىن» دەپ مەسلىھەت بەردى. ئۇمەر رضي الله عنه: «ئى رەسۇلۇللاھ، ئۇلار سېنى يالغانچىغا چىقاردى ۋە سېنى يۇرتۇڭدىن چىقىرۋېتىشتى شۇڭا ئۇلارنى ئالدىغا چىقىرىپ بويۇنلىرىغا چاپقىن» دېدى. ئابدۇللاھ ئىبنى رەۋاھە بولسا: «ئى رەسۇلۇللاھ، سەن ئوتۇن تولغان بىر ۋادىدا تۇرۇۋاتىسەن، شۇ ۋادىغا ئوت يېقىپ، ئۇلارنى شۇ ئوتقا تاشلىغىن» دەپ مەسلىھەت بەردى. رەسۇلۇللاھ ﷺ بىردەم سۈكۈت قىلغاندىن كېيىن ئۇلارغا جاۋاب قايتۇرماستىنلا ئورنىدىن تۇرغان پېتى كىرىپ كەتتى. بەزى كىشىلەر: «رەسۇلۇللاھ ﷺ ئەبۇبەكرىنىڭ سۈزىنى تۇتىدۇ» دېسە، يەنە بەزىلەر: «ياق، ئۇمەرنىڭكىنى تۇتىدۇ» دېيىشتى. يەنە بەزىلەر بولسا: «ئابدۇللاھ ئىبنى رەۋاھەنىڭ سۈزىنى تۇتىدۇ» دېيىشتى. بىر ئازدىن كېيىن رەسۇلۇللاھ ئۇلارنىڭ يېنىغا چىقىپ: «ھەقىقەتەن الله تەعالى بەزى كىشىلەرنىڭ قەلبلىرىنى شۇنداق يۇمشاق قىلىدۇكى، ھەتتا ئۇلارنىڭ قەلبلىرى لايىدىنمۇ يۇمشاق بولىدۇ. بەزى كىشىلەر قەلبلىرىنى شۇنداق قاتتىق قىلىدۇكى، ھەتتاكى ئۇلارنىڭ قەلبلىرى تاشتىنمۇ قاتتىق بولىدۇ» دەپ مۇنداق مىسال كەلتۈردى: «ئى ئەبۇبەكرى، سەن «ئى رەببىم، كىمىكى ماڭا ئاگاھشىسە، ئەنە شۇ مەندىن؛ كىمىكى ماڭا ئاسىيلىق قىلسا، سەن تولىمۇ مەغپىرەت قىلغۇچى ۋە رەھىملىكسەن» دەپ دۇئا قىلغان شىبراھىمغا ئوخشايسەن. ئى ئەبۇبەكرى، سەن يەنە «ئى رەببىم، ئەگەر سەن ئۇلارنى ئازابلىسالا، ھەقەقەتەن ئۇلار سېنىڭ بەندىلىرىڭدۇر؛ ئەگەر سەن ئۇلارنى مەغپىرەت قىلساڭ، سەن ھەقىقەتەن غالىب، ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچى» دەپ دۇئا قىلغان ئىسا ئەلەيھىسسالامغا ئوخشايسەن. ئى ئۇمەر، سەن «ئى رەببىمز، ئۇلارنىڭ مال-مۇلكىنى ۋەيران قىلغىن! ئۇلارنىڭ قەلبلىرىنى شۇنداق قاتتىق قىلغىنكى، ھەتتا ئۇلار ئېغىر ئازابنى كۆرمىگۈچە ئىمان ئېيتمىسۇن» دەپ دۇئا قىلغان مۇسا ئەلەيھىسسالامغا ئوخشايسەن.

مۇشرىكلارنى سلەرنىڭ قولۇڭلارغا چۈشۈرۈپ بەردى. ئۇلار تېخى تونۇگۈن سلەرنىڭ بىر قەبىلىدىكى قېرىنداشلىرىڭلار ئىدى» دېدى. ئۇمەر رضي الله عنه يەنە ئورنىدىن تۇرۇپ: «ئى رەسۇلۇللاھ، ئۇلارنىڭ بوينىلىرىغا چاپىسلا!» دېگەنده، رەسۇلۇللاھ ﷺ كىشىلەرگە يەنە ئىلگىرىكى سۈزىنى تەكرارلىدى. شۇ چاغدا ئەبۇبەكرى سىددىق رضي الله عنه ئورنىدىن دەس تۇرۇپ: «ئى رەسۇلۇللاھ، بىز سېنىڭ ئۇلارنى ئاپۇ قىلىپ، ئۇلاردىن تۇلەم ئېلىشىڭنى تۇغرا دەپ قارايمىز» دېدى. شۇنىڭ بىلەن رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ يۈزىدىن غەمكىنلىك ئالامىتى كۆتۈرۈلۈپ ئۇلارنى ئاپۇ قىلدى ۋە تۇلەم ئېلىشنى قوبۇل قىلدى.

ئۇنىڭدىن باشقا، ئىمام ئەھمەد ۋە تىرمىزى نەقىل قىلغان ھەدىستە ئابدۇللاھ ئىبنى ئەمىشۇد رضي الله عنه مۇنداق دەيدۇ: [بەدىر كۈنى رەسۇلۇللاھ (ساھابىلەرگە قاراپ): «سىلەر ئەسىرلەر ھەققىدە نېمە دەيسىلەر؟» دەپ سورىغاندا، ئەبۇبەكرى رضي الله عنه: «ئى رەسۇلۇللاھ، بۇلار سېنىڭ قەۋمىڭ ۋە سېنىڭ تۇغقانلىرىڭدۇر شۇڭا ئۇلارنى قالدۇرۇپ قويۇپ تەۋبىگە چاقىرساڭ، الله ئۇلارنىڭ تەۋبىسىنى قوبۇل قىلىشى مۇمكىن» دەپ مەسلىھەت بەردى. ئۇمەر رضي الله عنه: «ئى رەسۇلۇللاھ، ئۇلار سېنى يالغانچىغا چىقاردى ۋە سېنى يۇرتۇڭدىن چىقىرۋېتىشتى شۇڭا ئۇلارنى ئالدىغا چىقىرىپ بويۇنلىرىغا چاپقىن» دېدى

(بېشى 2- بەتتە)

تۆتىنچى، مۇجاھىدلار دۈشمەننىڭ باش بايراقدارنىى (يەنى كاتتىۋېشنى) دەسلەپتە ئۆچۈقتۇرۇۋۇتەسە دۈشمەننىڭ مەنئويىتىنى چۈشۈپ مەغلۇپ بولۇپ چېكىنىشىگە پۇرسەت يارىتىلىدىغانلىقى.

بەشىنچى، جەڭدە ئېگىز دۆڭلۇك ۋە تاغلارنىڭ بەك مۇھىم ئىستراتېگىيىلىك (يەنى ھالقىلىق پەيتتە ئەسقاتقۇچى) ئورۇن ئىگەنلىكى ۋە مۇجاھىدلارنىڭ بۇنداق ئورۇنلارنى قولغا كەلتۈرۈشكە ھېرىس بولۇشنىڭ لازملىقى.

ئالتىنچى، دۈشمەن بىلەن ئۇرۇنۇشۇۋاتقاندا ئۇنىڭ يۈزى ياكى گېلى ۋە ياكى قايسى بىر ئەزاسى بولسۇن قانداق يېرىگە ئۇرۇش قولاي بولسا شۇنداق يېرىگە ئۇرۇپ ئۆلتۈرۈشنىڭ دۇرۇس ئىكەنلىكى لېكىن دۈشمەن قولىمزغا چۈشكەن پەيتتە قايسى ئۇسۇل ئۇنىڭ جىنىنىڭ تېزراق چىقىشىغا سەۋەب بولسا شۇ ئۇسۇل بىلەن ئۇلتۇرۇش لازملىقى.

(الله خالىسا داۋامى كېلەركى ساندا)

قەدىمكى ۋە ھازىرقى زاماندىكى خاۋارىجلار

ئۇلارنىڭ ئىدىيە ۋە ئەقىدە يىلتىزلىرى

مۇسۇلمانىنى كاپىرغا چىقىرىش بولسا قەدىمدىن تارتىپ داۋاملىشىپ كەلگەن مەسىلە بولۇپ، ئۇنىڭ ئىسلام ئىدىيە تارىخىدىكى يىلتىزى خاۋارىجلار دەۋرىگە تۇتىشىدۇ. ھەقىقەتەن بۇ مەسىلە نۇرغۇن ئەۋلادلارغا ئىلمىي ۋە ئەملىي تەسىرلەرنى قالدۇرۇپ كەتكەن. بۇ ھادىسە ئۆلمالار تىلغا ئالغان تۆۋەندىكى بىر نەچچە سەۋەب تۈپەيلىدىن قايتا ئويغاندى:

بىرىنچى، ئىسلامىي جەمئىيەتلەردە ھېچكىمنىڭ ھېساب ئېلىشىغا ھەتتا ھاكىمىيەتنىڭ ۋە زالىم تاغۇتلارنىڭ تاپىنى ئاستىدا يەنچىلۇاتقان ئىسلامىي جەمئىيەتلەرنىڭگىمۇ ھېساب ئېلىشىغا ياكى سوئال-سوربقىغا بولۇقماستىن دىنسىزلىق، پاسىقلىق ۋە بۇزۇقچىلىقنىڭ كەڭ تارقىلىشى.

ئىككىنچى، مۇسۇلمانلارنىڭ ھاكىملىرى تەرىپىدىن ئىسلامىي ئىسلاھات ھەرىكەتلىرىگە ئۇرۇش ئېچىلىشى، تۈرمىلەرنىڭ دەۋەتچىلەرگە لىق تولۇشى ۋە قىينىغۇچىلار بىلەن گۈندەپايلار تەرىپىدىن كۈفرى سۆزلەرنىڭ سۆزلىنىشى بىلەن بىرگە ئەڭ ۋەھشىيانە ئازابلاش تۈرلىرىنىڭ ئىشلىتىلىشى.

ئۈچىنچى، مۇشۇ قىين شارائىتتا تۇزۇلگەن بىر قىسىم ئىسلامىي كىتابلارنىڭ كەڭ تارقىلىشى ۋە يامرىشى. بۇ كىتابلار مۇشۇ ئىدىيىنىڭ ئۈرۈقلىرىغا ھامىلدار بولدى. بۇ ئىدىيە مۇشۇ جامائەتنىڭ قۇچىغىدا بېقىلىپ، تاخىردا ئۇنىڭ ئۈستىگە ئاشقۇنلۇق ۋە زوراۋانلىق تامغىسى بېسىلدى.

تۆتىنچى، ئىلگىرىكى سەۋەبلەرنىڭ ئاساسىي ھېسابلىنىدىغان يەنە مۇنداق سەۋەبلەرمۇ مەۋجۇت:

دىننىڭ ھەقىقىتى ۋە ماھىيىتى ھەققىدە قەلب كۆزلىرى زەئىپ بولۇش، شەرىئەت تېكىستلىرىنى چۈشىنىشتە زاھىرىلىق (يەنى تېكىستلەرنىڭ مەنا-مەقسەتلىرىگە پەقەت قارىماسلىق) مەزھىپىگە ئېغىپ كېتىش، بىر نەرسىگە «ھارام» دەپ ھۆكۈم قىلىشتا چەكتىن ئاشۇرۇۋېتىش، مەنا ۋە چۈشەنچىلەرنى ئارىلاشتۇرۇۋېتىش، بىر قىسىم ئىسلام ھەرىكىتى بېتەكچىلىرىنىڭ ئەھلى سۈننە ۋەلجامائە ئەقىدىسىنى سۈيۈقلاشتۇرۇۋېتىشى، مۇھەكەم (پەقەت بىر مەنا ئېھتىماللىقى بولغان تېكىست)نى ئاشلاپ قويۇپ مۇتەشابىھ (يەنى بىردىن كۆپ مەنا ئېھتىماللىقى بولغان تېكىست)گە ئېسىلىۋېلىش، تارىخ، رېئال شارائىت، كائىنات ۋە ھايات قانۇنىيەتلىرى ھەمدە ئەھلى سۈننە ۋەلجامائەنىڭ مەنھەجى (يەنى يولى) قاتارلىقلارغا بولغان تونۇشنىڭ زەئىپلىكى.

بۇ جامائەتنىڭ تارقالغان ئورۇنلىرى

بۇ جامائەت مىسىرنىڭ كۆپلىگەن ۋىلايەتلىرىگە كەڭ تارقالغان بولۇپ، خۇسۇسەن، سەئىد رايوندا كۆپرەك سالماقنى ئىگىلەيدۇ. ئۇ يەنە يەمەن، ئىئوردانىيە، ئالجىرىيە... دېگەندەك كۆپلىگەن ئەرەب ئالللىرىدە ھەم مەۋجۇت.

يۇقىرىقىلاردىن شۇ ئايان بولدىكى، بۇ جامائەت (يەنى ھىجرەت ۋە تەكفىر جامائىتى) ئاشقۇن جامائەت بولۇپ، گۇناھى كەبىرلەر (يەنى چوڭ گۇناھلار)نى قىلىپ ئۇنىڭغا داۋالاشقان كىشىنى كاپىرغا چىقىرىش ۋە ھاكىملارنى «ئۇلار الله نىڭ شەرىئىتى (يەنى قانۇنى) بىلەن ھۆكۈم قىلمىشايدۇ» دېگەن باھانە بىلەنلا تەپسىلىي ئايرىماستىن مۇتلەق ھالدا كاپىرغا چىقىرىش... قاتارلىقلار ئارقىلىق خاۋاريجلىق ئىدىيىسىنى قايتا تىرىلدۈرگەن ھەمدە ئۇلار شۇ ھاكىمنىڭ سۇلتانلىقى ئاستىدا ھايات كەچۈرۈۋاتقان پۇقرالارنى «بۇلار مانا شۇ ھۆكۈمرانىنىڭ قانۇنىغا رازى بولدى» دېگەن باھانە بىلەن كاپىرغا چىقارسا، ئۇلىمالارنى «بۇلار ئۆنە شۇ ھاكىم (يەنى ھۆكۈمران)لارنى كاپىر دېمىدى» دېگەن باھانە بىلەن كاپىرغا چىقىرىدۇ.

شۇنىڭدەك، ھىجرەت بۇ جامائەتنىڭ ئىدىيىسىدىكى ئىككىنچى ئاساسىي تامىل بولۇپ، بۇنىڭ بىلەن جاھىلىيەت جەمئىيىتىدىن ماكان ۋە ھېسسىي جەھەتتە ئايرىلىپ ھەم چەتنەپ تۇرۇشنى مەقسەت قىلىشىدۇ. مەسىلەن، «جاھىلىيەت ئىباداتخانىلىرى» (يەنى مەسجىدلەرنى دېمەكچى)دىن ئايرىلىپ تۇرۇش (كاپىر ھۆكۈمرانلىق قىلغۇچىلار مۇسۇلمانلار يۇرتىدىكى مۇسۇلمان خەلقنى كاپىرلىرىغا دېمەي مۇسۇلمانلىرىغا دېمەي توختاپ تۇرۇش) ۋە ئېنىقلاشنىڭ ۋاجىبلىقى... قاتارلىقلار.

دېمەك، كۆرسىتەمە قوبۇل قىلىش ۋە دەلىل سۈرۈشتە قىلىش مەنبەلىرىدە، كۆفۈر ۋە ئىمان مەسىلىلىرى ۋە ئىلگىرىگە تۇتۇلگەن بىر تالاي مەسىلىلەردە بۇ جامائەتنىڭ مەنھەج ھەم ئىدىيىلىرىنىڭ ئەھلى سۈننە ۋەلجامائەنىڭ مەنھەجىگە قانچىلىك دەرىجىدە خىلاپ ئىكەنلىكى ھېچ مەخپىي ئەمەستۇر.

(الله خالىسا داۋامى كېلەركى ساندا)

ئافغانىستان ئاخان كاربىدورىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى

(بېشى ئالدىنقى ساندا)

بىر چېدىرسىمان ئۆيۈ بىر قانچە ئادەم تەرىپىدىن ئۆچ سائەت ئىچىدە ياسىلىپ بولىدۇ ۋە ئىككى سائەتتە چۈۋۈلۈپ بولىدۇ. قىرغىزلار قىش ۋە ياز پەسىللىرى قوتاز، قوي، ئۆچكە، ئات-كالىلىرى ۋە ئائىلە ئەزالىرىنى ئېلىپ كۆچۈشىدۇ (بەزى قىرغىزلار باھار پەسلى قوشۇلۇپ ئۆچ قېتىم كۆچىدۇ). ۋاغجىر جلغىسى قىشلىق چارۋىچىلىق تۇراقلىغىسىدۇر. ئۇلارنىڭ ھەممىسى يازدا ئاقبېلىۋىسقا كۆچىدۇ.

ئىككىنچى كۈنى بىز دەل-دەرەخسىز بىر توزلەڭلىكىگە چېدىرىمىزنى تىكتۇق. مەن ئۆيەر-بۈيەردە 1.5 مېتىر ئۇزۇنلۇقتا مۈڭگىزى بولغان ئارقارنىڭ باش سۆڭىكىنى بايقىدىم. دەريا شەرقىي جەنۇب تەرەپكە ئۆچ كىلومېتىر داۋاملىشقاندىن كېيىن بىر مۇزلۇقتا ئاخىرلاشتى.

يەتتىنچى كۈنى بىز تىك يانتۇلۇققا قاراپ 200 مېتىر ئۆرلىگەندىن كېيىن بىر قاناس جىلغا ۋە بىر قانچە يۈز مېتىر كەڭلىكتىكى دەل-دەرەخسىز توزلەڭلىكىگە قاراپ شەرق تەرەپكە تۇتۇەنلىدۇق.

جەنۇب تەرەپتىكى تاغ تىزمىلىرى ئېگىزرەك ئىدى، بىز دېگىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 5000 مېتىردىن ئاشىدىغان بىر قانچە پارچە كىچىك مۇزلۇقلارنى كۆردۇق. يۈمىلاق تاشلاردىن تۇتۇپ ئۆچ سائەت ماڭغاندىن كېيىن دېگىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 4950 مېتىر بولغان ۋاغجىر ئاتلىق ئەزالىرىنى كۆچۈشىدىغان تۇتۇشمىسىگە كەلدۇق. بۇ يەردە ئافغان ۋە خىتاي تىللىرىدا يېزىلغان چېگرا بەلگىسى بار ئىدى. يىراق شەرق تەرىپتە دېگىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى تەخمىنەن 5000 مېتىر ئەتراپىدا كېلىدىغان قارلىق تاغلار بار ئىدى.

بىر قانچە يۈز مېتىر كەڭلىكتىكى مۇزلۇق شىمال تەرىپتىن تۆۋەنلەيتتى. بىز مۇزلۇقنىڭ ئاخىرقى بۇرجىكىگە بىر قانچە يۈز مېتىر قالغىچە يېقىنلاشقاندىن كېيىن، مۇزلۇق ئېقىتىپ كەلگەن 30 مېتىر ئېگىزلىكتىكى بىر مۇز ۋە تاشلاردىن شەكىللەنگەن دۆڭنى بايقىدۇق. بۇ يەر ئۆتۈش دەريا ساينىڭ باشلىنىش ئورنى ئىكەن. سۆلار بىر قانچە نۇقتىدىن قوشۇلۇپ ئېقىن ھاسىل قىلاتتى. يېقىن تارىلىقتا بۇ ئېقىن بىر قانچە تارماققا بۆلۈنۈپ، جەنۇبىي ئېقىندا بىرلىشەتتى. ئاخىردا بۇ ئېقىن سۈزۈك سۆلۈق بىر قانچە مېتىر كەڭلىكتىكى بىر قانچە كىچىك ئېقىنغا كۆردۇق. بىز ئېگىزلىكسىمان بىر چۆللۈكتىن ئۆتتۈپ، چاقماقتىن كۆلنىڭ بويىغا ھەمدە فونتىنالىس مۇزىغا ۋە پاكار ئوت-چۆپلەر ئۆسكەن بىر يەرگە كەلدۇق. بىز بۇ يەردە پاشىلارنىڭ ھۆجۇمىغا ئۇچرىدۇق. كۆلنىڭ جەنۇبى قىرغىقىدىن باشلاپ تاغنىڭ تۆۋىگىچە بولغان ئارلىق تەخمىنەن بىر كىلومېتىر ئەتراپىدا ئىدى. 10 كىلومېتىر ئالدىمىزدا بىز بۇ كۆلنىڭ ئاقسۇ دەرياسىغا (بۇ شەرقىي تۇركىستاندىكى ئاقسۇ دەرياسى ئەمەس) سۇ چىقىدىغان شەرقىي قىرغىقىدىن ئۆتتۇق.

ئونىنچى كۈنى بىز نۇرغۇنلىغان قوتاز ۋە قوي پادىلىرى بولغان بىر قانچە گۇرۇپپا ئاقتۇيلەردىن ئۆتۈپ قەلئە جىلغىسىغا كەلدۇق. بۇ يەردىكى 6 ئاقتۇيدە 12 دىن ئارتۇقراق كىشى تۇرىدىغان مەدھىيىسىنى ئاڭلايدۇ. ئى الله! بارلىق مەدھىيىلەر ساۋگىلا خاستۇر) دېدى. ئاندىن كېيىن رۇكۇ قىلغان مۇددەتكە يېقىن دەرىجىدە قىيامدا تۇردى. ئاندىنكى كېيىن سەجدە قىلىپ: <سبحان ربي الأعلى> (ھەممىدىن ئۇستۇن بولغان رەببىمنى پاك دەپ ياد ئېتىمەن) دېدى. ئۇنىڭ سەجدە قىلغان مۇددىتى قىيام مۇددىتىگە يېقىنراق بولدى (مۇسلىم تويلىغان).

ھەدىسنىڭ شەرھىسى

پەيغەمبەر ﷺ بەزى كېچىلىرى بەزىبىر ساھابىلىرى بىلەن بىللە نامازغا ئۇقوتىتتى. بەزىدە ھۇزەيفە رضي الله عنه بىلەن نامازغا ئۇقوسا، بەزىدە ئىبنى مەسئۇد رضي الله عنه بىلەن، يەنە بەزىدە بولسا ئىبنى ئابباس رضي الله عنه بىلەن ئۇقوتىتتى. پەيغەمبەر ﷺ كۆپ ۋاقىتلاردا كېچىلىك نامازنى ئۇزۇن يازغۇز ئۇقوتىتتى چۈنكى رامزاندىن باشقا ۋاقىتلاردا كېچىلىك نامازنى دائىم جامائەت بولۇپ ئۇقوش مەشرۇئ (بوللۇقلۇق) ئەمەس.

پەيغەمبەر ﷺ قىرائەت، زىكىر، دۇئا ۋە تەپەككۇر قاتارلىقلارنىڭ ھەممىسىنى بىرلەشتۈرەتتى چۈنكى دۇئا قىلىدىغان يەردە دۇئا قىلىپ، پاناھ تىلىگەن يەردە پاناھ تىلەپ، تەسبىھ ئېيتقاندا تەسبىھ ئېيتىدىغان كىشى ئۇزۇنلۇق قىرائىتىنى ئوي-پىكىر يۈرگۈزۈپ قىلىدىغانلىقىدا ھېچ شەك يوق شۇڭا بۇنداق قىرائەت، زىكىر، دۇئا ۋە تەپەككۇر بىلەن قىيامدا تۇرۇش — زىكىر باغچىلىرىدىن بىر باغچىدۇر.

پەيغەمبەر ﷺ بەش پاردىن كۆپرەك

(بېشى 1- بەتتە)

دوزاخ ئوتتۇرىسىدا بوغۇزلىنىدۇ چۈنكى رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «جەننەت ئەھلى جەننەت تەرەپىكە، دوزاخ ئەھلى دوزاخ تەرەپىكە ئۆتكەندە ئۆلۈم جەننەت بىلەن دوزاخ ئارىسىغا كەلتۈرۈلۈپ بوغۇزلىنىدۇ. ئاندىن كېيىن بىر ندا قىلىنۇچى: <ئى جەننەت ئەھلى! سىلەرگە ھېچ ئۆلۈم يوقتۇر، ئى دوزاخ ئەھلى! سىلەرگە ھېچ ئۆلۈم يوقتۇر> دەپ ندا قىلىدۇ-دە، بۇ ندا جەننەت ئەھلىنىڭ خۇشالىقىغا خۇشالىلىقنى تېخىمۇ زىيادە قىلسا، دوزاخ ئەھلىنىڭ ئازابىغا ئازابنى تېخىمۇ زىيادە قىلىدۇ» (ئىمام مۇسلىم تويلىغان).

ئىماننىڭ ئالتىنچى رۇكنى: تەقدىرگە ئىمان كەلتۈرۈش

ئەھلى سۈننە ۋەلجامائە شەكسىز ۋە جەزمى ھالدا شۇنىڭغا ئېتىقاد قىلىدۇكى، كائىناتتىكى ھەر قانداق ياخشىلىق ۋە يامانلىق الله نىڭ تەقدىرىسز بارلىققا كەلمەيدۇ.

الله تعالى ھەر نەرسىگە قادىر بولۇپ، ئۇ خالىغان ھەر قانداق نەرسىنىڭ بارلىققا كېلىشى ئۈنىڭغا مۇمكىنسىز ئەمەستۇر. ئۇ خالىغىنىنى قىلىدىغان زاتتۇر. ھېچ شەيئى ئۇنىڭ ئىرادىسىسىز، تەدبىرىسىز ۋە قۇدرىتىسىز ۋۇجۇدقا كەلمەيدۇ. ھېچبىر شەيئى الله نىڭ خالىشىدىن ۋە تەقدىرى (يەنى ئۇرونلاشتۇرۇشى)دىن چىقىپ كېتەلمەيدۇ.

الله ئۆتەمۇشتىكى بارچە نەرسىلەرنى بىلىدۇ شۇنداقلا ھازىر بولۇۋاتقان ۋە كەلگۈسىدە بولىدىغان ئىشلارنىمۇ ئەزەلدىن بىلىدۇ.

ئۇ يەنە شۇ كەلگۈسىدە يۈز بېرىدىغان ئىشلارنىڭ مەلۇم ۋاقىتلاردا ۋە مەلۇم سۈپەتتە بىلەن يۈز بېرىدىغانلىقىنى ئەزەلدىن بىلىدىغان بولۇپ، بۇ ئىشلار الله تەقدىر قىلغان ئۆلچەم بويىچە يۈز بېرىدۇ.

(الله خالىسا داۋامى كېلەركى ساندا)

ھەدىس ئۇنۋانلىرى

عَنْ حُذَيْفَةَ رضي الله عنه، قَالَ: «صَلَّيْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ ذَاتَ لَيْلَةٍ، فَافْتَتَحَ الْبَقَرَةَ، فَقُلْتُ: يَرْكَعُ عِنْدَ الْمِائَةِ، ثُمَّ مَضَى، فَقُلْتُ: يُصَلِّي بِهَا فِي رَكْعَةٍ، فَمَضَى، فَقُلْتُ: يَرْكَعُ بِهَا، ثُمَّ افْتَتَحَ النِّسَاءَ فَقَرَأَهَا، ثُمَّ افْتَتَحَ آلَ عِمْرَانَ، فَقَرَأَ يَقْرَأُ مُتَرَسِّلًا؛ إِذَا مَرَّ بِآيَةٍ فِيهَا تَسْبِيحٌ سَبَّحَ، وَإِذَا مَرَّ بِسُؤَالٍ سَأَلَ، وَإِذَا مَرَّ بِتَعَوُّذٍ تَعَوَّذَ، ثُمَّ رَكَعَ، فَجَعَلَ يَقُولُ: <سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ>، فَكَانَ رُكُوعُهُ نَحْوًا مِنْ قِيَامِهِ، ثُمَّ قَالَ: <سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ>، ثُمَّ قَامَ طَوِيلًا قَرِيبًا مِمَّا رَكَعَ، ثُمَّ سَجَدَ، فَقَالَ: <سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى>، فَكَانَ سُجُودُهُ قَرِيبًا مِنْ قِيَامِهِ (رواه مسلم).

ھەدىسنىڭ تەرجىمىسى

ھۇزەيفە رضي الله عنه مۇنداق دەيدۇ: «مەن بىر كېچىسى پەيغەمبەر ﷺ بىلەن نامازغا ئۇقوقۇدۇم، ئۇ (نامازدا) سۈرە بەقەرەنى باشلىدى. مەن (كۆڭلۈمدە): <يۈز ئايەت بولغاندا رۇكۇ قىلىدۇ> دەپ ئويلىدىم، ئۇ (يۈز ئايەتتىن) كېيىنمۇ داۋاملىشۇۋەردى. مەن يەنە (كۆڭلۈمدە): <سۈرە بەقەرەنى مۇشۇ بىر رەكئەتتە ئۇقۇيدۇ> دەپ ئويلىدىم، ئۇ بۇ سۈرىدىن كېيىن سۈرە نىسانى قىرائەت قىلىشقا باشلىدى، ئاندىن كېيىن سۈرە ئال ئىمراننى باشلىدى. پەيغەمبەر ﷺ سۈرىلەرنى ئالدىرىماي قىرائەت قىلدى، تەسبىھ بار ئايەتنى ئۇقوغاندا تەسبىھ ئېيتاتتى، دۇئا ئايتىنىنى قىرائەت قىلغاندا دۇئا قىلاتتى، پاناھ تىلەش ئايتىنى ئۇقوغاندا پاناھ تىلەيتتى. ئاندىن كېيىن پەيغەمبەر ﷺ رۇكۇ قىلىپ: <سبحان ربي العظيم> (ئۇلۇغ رەببىمنى پاك دەپ ياد ئېتىمەن) دېيىشكە باشلىدى. ئۇنىڭ رۇكۇسىنىڭ ئۇزۇنلۇقى قىيامىغا ئوخشاش دەرىجىدە بولدى. ئاندىن كېيىن: <سمع الله لمن حمده، ربنا ولك الحمد> (الله ئۆزىنى مەدھىيىلىگەن بەندىنىڭ مەدھىيىسىنى ئاڭلايدۇ. ئى الله! بارلىق مەدھىيىلەر ساۋگىلا خاستۇر) دېدى. ئاندىن كېيىن رۇكۇ قىلغان مۇددەتكە يېقىن دەرىجىدە قىيامدا تۇردى. ئاندىن كېيىن سەجدە قىلىپ: <سبحان ربي الأعلى> (ھەممىدىن ئۇستۇن بولغان رەببىمنى پاك دەپ ياد ئېتىمەن) دېدى. ئۇنىڭ سەجدە قىلغان مۇددىتى قىيام مۇددىتىگە يېقىنراق بولدى (مۇسلىم تويلىغان).

ھەدىسنىڭ شەرھىسى

پەيغەمبەر ﷺ بەزى كېچىلىرى بەزىبىر ساھابىلىرى بىلەن بىللە نامازغا ئۇقوقىتى. بەزىدە ھۇزەيفە رضي الله عنه بىلەن نامازغا ئۇقوسا، بەزىدە ئىبنى مەسئۇد رضي الله عنه بىلەن، يەنە بەزىدە بولسا ئىبنى ئابباس رضي الله عنه بىلەن ئۇقوقىتى. پەيغەمبەر ﷺ كۆپ ۋاقىتلاردا كېچىلىك نامازنى ئۇزۇن يازغۇز ئۇقوقىتى چۈنكى رامزاندىن باشقا ۋاقىتلاردا كېچىلىك نامازنى دائىم جامائەت بولۇپ ئۇقوش مەشرۇئ (بوللۇقلۇق) ئەمەس.

پەيغەمبەر ﷺ قىرائەت، زىكىر، دۇئا ۋە تەپەككۇر قاتارلىقلارنىڭ ھەممىسىنى بىرلەشتۈرەتتى چۈنكى دۇئا قىلىدىغان يەردە دۇئا قىلىپ، پاناھ تىلىگەن يەردە پاناھ تىلەپ، تەسبىھ ئېيتقاندا تەسبىھ ئېيتىدىغان كىشى ئۇزۇنلۇق قىرائىتىنى ئوي-پىكىر يۈرگۈزۈپ قىلىدىغانلىقىدا ھېچ شەك يوق شۇڭا بۇنداق قىرائەت، زىكىر، دۇئا ۋە تەپەككۇر بىلەن قىيامدا تۇرۇش — زىكىر باغچىلىرىدىن بىر باغچىدۇر.

پەيغەمبەر ﷺ بەش پاردىن كۆپرەك تاشلىنىپ قالغان ئىدى. بىز ئۇنىڭ ئۈستىگە چىقىپ ئۇنىڭ ئۈستىدىكى تۇپراقلارنى ئېلىۋەتتۇق. ئۇنىڭ ئۈستىدىكى تۇپراقلار ئىنتايىن يۇمشاق